

Ата-аналарға арналған кеңес: «Мектепке дейінгі балалар – еріктілер: әлеуметтік-коммуникативтік даму формасы»

Мектепке дейінгі білім берудегі қоғаммен жұмыстың заманауи инновациялық түрлерінің бірі – волонтерлік қызмет.

Волонтерлік – бұл ақшалай өтемақы күтпей-ақ жалпы халықтың игілігі үшін ерікті түрде жүзеге асырылатын қызмет көрсетуді және азаматтық қатысудың басқа да нысандарын қоса алғанда, қызметтің кең ауқымы. Еріктілер қозғалысының проблемасы бар - мектеп жасына дейінгі балаларда адамның әлеуметтік өмірінің әртүрлі аспектілерімен байланысты әлеуметтік моральдық ұстанымды көрсетуде олардың тұтастығы мен әртүрлілігі бойынша тәжірибенің болмауы.

Бұл қозғалыстың негізгі мақсаты - белсенді өмірлік ұстанымы мен шығармашылық әлеуеті бар, өзін-өзі жетілдіруге және басқа адамдармен үйлесімді қарым-қатынас жасауға қабілетті рухани-адамгершілік тұлғаны тәрбиелеу. Мектепке дейінгі ұйымның негізгі міндеті – баланы қоғамда өмір сүруге үйрету. Балабақшада педагогтардың, ата-аналардың және балалардың белсенді қатысуымен еріктілер қызметін ұйымдастыру – баланың жеке басының қалыптасуы мен дамуына, оның адамгершілік қасиеттерінің: жанашырлық, жауапкершілік, дербестік қасиеттерін дамытуға әсер етудің бірегей мүмкіндігі; ата-ана мен бала қарым-қатынасын оңтайландыру.

Бұл технологияны іске асыру үшін мектепке дейінгі мекемеде күнделікті күнделікті кез келген сәтте қажетті жағдайларды жасаймын, мысалы: үлкен топтағы балалар кішкентайларға серуенге дайындалуға көмектеседі, кішкентайлармен рөлдік ойынға қатысады, оларға осы ойынды үйретемін. Жаттығулар кезінде дайындық тобының балалары кішкентай бүлдіршіндерге ертеңгілікке арналған тақпақтар, әндер, билер үйретуге көмектеседі. Оны біздің мекемеде үлкен мектеп жасына дейінгі балалар кішілерді қолдарынан ұстап, олармен балабақшаның бүкіл аумағында топпен немесе серуендеу кезінде сәтті жүзеге асыруға болады. Мұндай көп жастағы қарым-қатынас кіші топтағы балаларға бейімделу процесін оңай өтуге және қажетті әлеуметтік маңызды жеке қасиеттерді дамытуға көмектеседі. Педагогтардың көпшілігі бұл технологияны енгізуді өздерінің негізгі міндеті деп санамайды, бұл уақыттың аздығы мен тәжірибенің жоқтығын алға тартады.

Жасыратыны жоқ, мектеп жасына дейінгі үлкен жастағы балалардың рөлдік ойындарды ойнай алмауы, ең алдымен, мектеп жасына дейінгі балада ойын тәжірибесінің берілмеуімен байланысты. Бітіру балында дайындық топтарының балалары арасынан ең белсенді еріктілер анықталып, мақтау қағаздарымен және естелік сыйлықтармен марапатталады, ал ризашылық білдірген балалар волонтерлерге би хореографиясын қойып, болашақ бірінші сынып оқушыларына алғыс және сәттілік тілеу өлеңдерін оқи алады. Сондай-ақ ата-аналар мен балалардың қатысуымен волонтерлік іс-шаралар өткізуге болады, бірақ ата-аналарды волонтерлік қозғалысқа тартпас бұрын ата-аналар жиналысын өткізіп, олардың волонтерлікке деген көзқарасын білу қажет. Сондай-ақ оқиғалардың тақырыбын, жоспарын және мазмұнын құру. Одан кейін жұмыстың қорытындысын шығарып, балабақшадағы еріктілер қозғалысының даму болашағын анықтау. Балабақшамыздағы волонтерлік қызметтің бір түрі – әлеуметтік акция.

Әлеуметтік іс-әрекеттердің негізгі мақсаты – адамгершілік мазмұнына негізделген әлемге, айналадағы адамдарға және өзіне деген эмоционалды және құндылық қатынасты қалыптастыру. Әлеуметтік науқанды әзірлеу және дайындау кезінде біз өзімізге келесі сұрақтарды қоямыз: - әлеуметтік әрекет қандай мәселені шешуге бағытталады; - оның мақсатты тобы кім; - әлеуметтік әрекеттің мақсаты қандай және ол қандай міндеттерді шешеді; - әлеуметтік оқиға қашан және қайда өтеді: көшеде немесе мекемеде; - кіммен бірге; - әлеуметтік әрекет формасы қандай: концерт, көше акциясы және т.б. - әлеуметтік шараны қалай дайындау және өткізу керек? Әрбір науқан үш негізгі кезеңнен тұрады: • дайындық кезеңі – балаларды іс-әрекетке ынталандыру; • негізгі кезең – жоспарланған әрекеттер; • аналитикалық кезең – қорытындылау.

Дайындық кезеңі: Іс-әрекеттің маңызды шарты мен жетістігі – мотивация – зат пен іс-әрекетке саналы қатынас. Негізгі кезең – әлеуметтік әрекет сценарийін жүзеге асыру. Бұл бір оқиға (концерт, музыкалық және әдеби композиция) немесе бірінен соң бірі өтетін бірнеше іс-шаралар (алдымен құстар туралы әңгіме, құстардың суретін салу, содан кейін құстарға арналған жемшөптер жасау және оларды ағаштарға бекіту, көбінесе сценарий эффекттерімен аяқталады (қағаздан жасалған батпырауықтар, шарлар және т бастықтар, кеудешелер, белгілер, жалаулар кез келген науқанның маңызды шарттарының бірі - оны дайындауға және өткізуге ата-аналардың міндетті түрде қатысуы).

Аналитикалық кезең әлеуметтік іс-әрекеттің нәтижелерін қорытындылауды және оның болашақ перспективаларын анықтауды қамтиды. Жұмыстың тиімділігінің көрсеткіштері балалар арасындағы қарым-қатынастағы оң динамика, олардың басқа адамдарға, қоршаған шындыққа деген достық қарым-қатынасы болуы мүмкін. Нәтижелер күнделікті қызметте арнайы құрылған жағдайларда бақылау арқылы бақыланады. Үлкен топтардағы еріктілер қозғалысының мысалдары: • Мәдени-гигиеналық дағдыларды дарыту: мектеп жасына дейінгі үлкен жастағы балалар кіші мектеп жасына дейінгі балаларды тамақ ішер алдында дұрыс жууға, жеке сүлгімен беті мен қолын кептіруге үйретеді; сонымен қатар балаларға белгілі бір ретпен киінуге көмектесу;

Еңбек әрекеті: топтағы тәртіпті сақтауға, сонымен қатар балаларда ойыншықтар мен кітаптарға деген ұқыпты көзқарасты дамыту, кітаптарды қалпына келтіруге көмектесу; табиғат бұрышындағы өсімдіктерді күту жолдарын көрсету; дастархан жаюға көмектесу; • Театрлық іс-шаралар: әр түрлі театр түрлерін көрсету (саусак театры, би-ба-бо қуыршақ театры, қасық театры, драматизация); • Білім беру іс-шаралары: жас волонтерлердің әртүрлі тақырыптардағы әңгімелері (туған қаласы туралы, жолда, көшеде қауіпсіз жүріс-тұрыс, көлік туралы және т.б.); тікелей оқу іс-әрекетін жүргізуде кіші топ мұғаліміне көмектесу: сабаққа дайындалу, сабақ жүргізу, балаларға сабақта көмек көрсету. Волонтерлік және волонтерлік қызметті дамытудың келесі кезеңі жалпықалалық іс-шаралар мен әлеуметтік жобаларға кіру болды. Келесі акциялар мен іс-шаралар жүзеге асырылды: • мұғалімдер арасында сауалнама жүргізу; • мектепке дейінгі тәрбиешілермен семинар. Тақырып: «Мектеп жасына дейінгі балалардың ерте әлеуметтенуіне ықпал ететін балалар ортасында қозғалыстың белсенді түрі ретінде мектепке дейінгі білім беру ұйымдарында волонтерлік қозғалысты ұйымдастыру; • Мектепке дейінгі білім беру мекемесіндегі ата-аналар жиналысы Тақырыбы: «Кішкентай еріктілер немесе мектеп жасына дейінгі балалардың игі істері» волонтерлік қозғалысы бойынша ата-аналармен жұмысты ұйымдастыру;

• ата-аналар мен балалардың мектепке дейінгі білім беру ұйымдарында «Дәстүрлі сенбілік – ата-аналар сенбілігі» қайырымдылық акциясы; • «Көктемгі көңіл-күй» қайырымдылық акциясы; • «Зимушка-Хрустальная» мәнерлеп оқу сайысы;

• «Өзгенің балалары жоқ» қайырымдылық акциясы); • «Жаз деген не» акциясы • «Жеңіс еріктілерімен» бірге Жеңіс күніне арналған бейне құттықтау; • «Әулие Георгий лентасы» акциясы, «Ардагерге арналған ашық хат» және т.б. Осылайша, балабақшадағы ерікті жұмыс тәжірибені (ойындық, әлеуметтік, танымдық) үлкеннен кіші мектеп жасына дейінгі балаларға беру, сондай-ақ табиғи ортада бастамашылдық пен дербестікті дамыту кезінде оңтайлы жағдай деп есептеймін. Бұл саладағы тәжірибе көрсеткендей, біздің балаларымыз ашық, адал, кез келген сәтте риясыз көмек көрсетуге дайын болып өседі. Волонтерлік қозғалысты іске асыру және жүзеге асыру барысында келесі нәтижелерге қол жеткізілді: - жергілікті деңгейде әлеуметтік маңызы бар қызметтерді риясыз көрсетуге, осы қызметті жүзеге асыратын волонтерлердің тұлғалық өсуі мен дамуына, қызмет барысында неғұрлым жауапты, бейімделген, дені сау тұлғаны қалыптастыруға бағытталған оқушылар, олардың ата-аналары және білім беру ұйымының қызметкерлері арасында волонтерлік қызметті дамыту; - балалардың волонтерлік қозғалысқа қатысуы оларға адам онсыз өмір сүре алмайтын негізгі құзыреттілік – коммуникативтік құзыреттілікті меңгеруге көмектесті; - байланыс орнатуды, өз көзқарасын білдіруді, әңгімелесушінің көзқарасын тындауды, түсінуді және қабылдауды, пікірталас жүргізуді үйренді; - олар әлеуметтік мәселелерді шешуге, әртүрлі өмірлік жағдайларда, соның ішінде жанжалда өзін дұрыс ұстауға дайын болды. Студенттердің жаман нәрселерге деген теріс көзқарасын қалыптастырып қана қоймай, сонымен қатар олардың құрдастары арасында енжар қабылдамаудан белсенді әрекеттерге көшуге мүмкіндік беретін әлеуметтік белсенділік дағдыларын дамыту маңызды.